

מסורת של מחקר

(הן חיות היום במרכז ובמזרח אסיה), ולכן הנושא עדיין צריך עיון.

ד"ר יוסי זיו ממכללת הרצוג ואורות ישראל דן באיסור עשיית קרחה על מת, כשהוא בוחן את מנהג עדת ביתא ישראל מאתיופיה לגלח את כל השיער בכל אירוע של אבל, המתאים באופן מפי-ליא לתיאורי אבל בתנ"ך. מסקנתו היא שהאיסור המקורי היה רק למרוט או לגלח חלקים משי-

ער הראש על מת, אבל לגלח את כל שיער הראש בשעת אבל הוא מנהג קדום שיסודו בתנ"ך. לדעתו חז"ל הם אלו שהחמירו ואסרו על אבֵל כל גילוח שהוא למשך שלושים יום ויותר כדי להרחיק את האדם מן העבירה. בדרך הלוי-כו מציג ד"ר זיו את שיטותיהם של חוקרי המקרא ומבקרי ומנגד עם המסורת היהודית המקובלת, וכמו תמיד ההש-וואה המדעית היבשה בין קודש לחול, בין טהור לטמא, בין שיטת עובדי האלוקים לבין שיטותיהם של כופרים ועובדי ע"ז, משאירה תחושה לא נוחה, גם כאשר גישתו של הכותב חיובית ומתאימה למסורתנו הקדושה.

מאמרים נוספים עוסקים בענייני הלוח היהודי, בהצגת תיאוריה שחשובים סטטיסטיים של גירסאות שונות בנוי-סחאות כתבי יד של התלמוד על פי תורת השטחות (facet theory) עשויים לסייע במציאת הנוסח ה'מקורי' של התלמוד, בחישובים הסתברותיים שעשויים לסייע לניפוי שיבושים קלים בנוסח המקרא, בניסיון להציג תקנים וק-ריטריונים להרחקת מטרדים 'מודרניים' על פי עקרונות הרחקת הנזקים של חז"ל, ובהתפלמסות מורכבת בעניין הגי-דרת האמת, השימוש התורני בעיקרון התער של אוקהאם, החובה לדון לכף זכות מול האמת הקיומית ועוד. את רוב החלק האנגלי כתב הרב המהנדס מבלגיה ר' יוסף יצחק איידלר, מגדולי המומחים היום בענייני הלוח העברי, ובתוך דבריו פולמוס מתמשך בעניין שיטת הרמב"ם בהלכות קיי-דוש החודש עם פרופ' אריאל כהן מהמכון למדעי כדור הארץ באוניברסיטה העברית. אכן גיליון מלא וגדוש.

בדד, כתב עת לענייני תורה ומדע. חוברת 27 - אדר תשע"ג. עורך: עלי מרזבך. רמת גן, אוניברסיטת בר-אילן, תשע"ג. 166+105 עמ' (merzbach@macs.biu.ac.il)

חוברת נוספת מלאה וגדושה של כתב העת החשוב 'בדד' (ראשי תיבות של "בכל דר-

כיך דעהו"), בעריכת פרופ' עלי מרזבך מהיישוב שילה שבבנימין, איש תורה ומדע. במאמר הראשון מוכיח פרופ' רוי הופמן, מרצה לכימיה באוניברסיטה העברית, בעקבות סדרת ניסויים שעשה (המתוארים במאמר בפרוטרוט), שניתן היה להפיק את התכלת מהארגמון קהה הקוצים (murex), הזיהוי המקובל היום לחילזון התכלת) גם בא-מצעים שהיו קיימים בימי קדם, ובכך הוא מסיר הסתייגות שהייתה קיימת אצל חלק מהעוסקים בנושא. מסקנתו: לאחר מאה שנות מחקר לא נמצא חילזון מתאים יותר לתיאורים של חז"ל מאשר הארגמון קהה הקוצים, וגם המ-תנגדים לזיהוי זה מסיבות שונות לא הציעו תחליף מתקבל על הדעת. הגילוי המחודש של צורת הכנתו הקדומה מחזק את הטענה שזוהו חילזון התכלת האמיתי, וכל זה מחייב את מי שאינו מטיל תכלת בבגדיו בחשיבה מחודשת.

בהמשך מציע פרופ' צבי ויינברגר ממכון לב לזהות את הארנבת והשפן, שתי החיות שלפי התורה מעלות גרה אך אינן מפריסות פרסה, כשתי חיות קטנות ממשפחת האיילי-נים - אייל המושק והאיילון (בהתאמה), שמעלות גרה ככל בני משפחתן המורחבת, אך שלא כמותן כפות רגליהן אינן פרסה שסועה אלא בנויות מכמה אצבעות שבסופן פרסות זעירות. הוא נסמך על דברי רש"י בפירושו לתורה שה-זיהוי המקובל של הארנבת והשפן לא ייתכן, שהרי הם אינם מעלים גרה, והתידוצים שניתנו לשאלה זו במשך הדורות אינם משכנעים. אמנם לא ידוע על מציאותן של שתי חיות אלו (איל המושק והאיילון) בארץ ישראל גם לא בימי קדם